

Premiul de excelență acordat în Germania Norei Iuga

Pentru Premiul „Spiegelungen“ 2017, poezilor interesați li s-au solicitat cinci poeme, de preferință în variantă germană, tematica și formula de expresie fiind exclusiv la alegerea autorilor. Singura condiție avută în vedere viza relațiile literare și, în general, legăturile cu spațiul carpato-dunărean și cu tradițiile culturale, singurele care interacționează în acest areal. S-au primit 259 de texte, care îndeplineau condițiile cerute. Toate au fost anonimizate și examinate în prealabil de IKGS (Institutul pentru Cultură și Istorie Sud-Est Europeană), de pe lângă Universitatea „Ludwig Maximilian“ din München. Decizia finală a fost luată de către un juriu de specialitate, alcătuit din cinci reprezentanți, pe baza listei scurte care cuprindea 64 de autori selecționați în urma primei trieri. Pentru „Premiul publicului“, s-au avut în vedere zece texte nesemnate, apărute online, într-un interval de trei luni. Această distincție i-a fost acordată de redacția „Spiegelungen“ (sub egida IKGS, în valoare de 1500 de euro) scriitorului, eseistului și traducătorului berlinez **Lothar Quinkenstein**. Al doilea premiu al publicului, în valoare de 750 de euro, i-a revenit scriitoarei germane, născută în România, **Kristiane Kondrat**. Premiul de excelență, în valoare de 3000 de euro, i-a fost acordat poetei și traducătoarei române **Nora Iuga**, pentru întreaga operă.

Pe Lothar Quinkenstein, juriul îl recomandă drept un poet complex, bun cunoscător al tradițiilor literare din spațiul central și est-european al ultimelor trei secole de existență tumultuoasă, greu marcat istoric pînă-n zilele noastre. Poezia care a cucerit publicul german, „Ufer“ („Malul“), semnată de Kristiane Kondrat, a obținut nenumărate like-uri și semne de apreciere, reușind să impresioneze publicul mai ales prin aducerea în prim-plan a dramei omului „fără un acasă“. Cu Premiul de excelență acordat scriitoarei Nora Iuga, redacția „Spiegelungen“ onorează opera de o viață (poezie, proză, jurnal, traduceri), marcată de un lung traseu

istoric și cultural extrem de complex și dramatic, parcurs în spațiul carpato-dunărean în secolele XX-XXI, contribuind hotărâtor la transferul cultural european în integralitatea lui.

(Text preluat din revista „Spiegelungen“.
Traducere de Nora Iuga)

* * *

Și, în continuare, publicăm un mic text pe care Nora Iuga îl oferă Revistei Ateneu.

Era un cal frumos

A închis ochii. Nu voia să vadă dacă vine trenul și a trecut, deși bariera era lăsată. Totdeauna i-a plăcut să riște. Sandalele roșii nu-și găseau stabilitatea pe pietrele terasamentului. Începuse să alunece la vale pînă unde începea cîmpul, cu șirul de maci și cicoare, florile alea albastre, pe care nemții le numesc „Wegwarte“, că seamănă cu ochii care așteaptă degeaba. Ce-nseamnă degeaba? Cine-și închipuie că poate obține ceva fără consimțământul Șefului cel mare n-o să moară de moarte bună. Tot ce trebuie să vină vine cînd vrea El; degeaba în tîrg se vorbea că e protejată lui. Să ne

înțelegem: nu eu, ea. Firește că observase că-i face pe plac. Șeful fusese cu siguranță informat de pasiunea ei pentru gări, de aceea o convocă mereu, ba în Hauptbahnhof, ba în Südbahnhof, la Garre Montparnasse, la Gara Filaret și chiar la autogara de lîngă calea ferată din Sibiu, acolo unde totul e provizoriu, unde sunt sălile de așteptare, ascunzătorile, sanctuarele. Acolo unde o ușă piue ca un pui cu gîtul tăiat, unde o femeie se smulge din brațele unui bărbat. Cel mai grozav e să știi că semaforul e verde și să aștepti să se facă roșu ca să nu mai ai voie să treci... să nu trebuiască să decizi. Zeci de ani ratați. O viață de om. Cînd unul venea, celălalt o lua în altă direcție. De frică? De respingere? De ispita? După cum schimbă acarul macazul. Cînd sună telefonul, e cel mai frumos. O văd cum ridică receptorul și așteaptă o secundă, cît durează răsufarea lui, pînă sosește cuvîntul. E o răsufare puternică. O răsufare în poziție de drepti. Atunci vede nările calului, nări arcuite ca ferestrele ogivale ale catedralelor gotice. Oare ea, cealaltă, vede și ea acum ce văd eu?

– Calul meu, spune. Cine, ea? Sau eu? Un cal gri cu buza de sus roz, ușor încrețită, caldă și foarte moale, nici labiile unei femei nu te absorb mai pofticios ca buza unui cal. Curios, în ciuda faptului că nu vorbește uneori, femeia aia, protejată șefului, favorita, îi aude noaptea nechezatul. Vine din The Wasteland, tocmai din Țara de Foc. Eu știu, că mi-a spus un sculptor. Aflase și el de la T. S. Eliot. Eram atît de aproape de desert, că l-am ocolit. Toți care vorbesc fără să spună ocolesc casa cu obloanele trase, cufundată într-un întuneric strălucitor... Ei știu că foarte demult au văzut lumina orbitoare din miezul întunericului. Era un cal frumos. Fetita avea cinci ani la Ploiești. În curtea de alături era un depozit cu munți de nisip și pe terenul ăla se încărcau camioane trase de cai. Fetita se ridica pe vîrfuri să ajungă la buza lor moale. Cînd o atinge, simțea lumina trecînd prin ea ca un fulger. De-atunci a știut că toți ne naștem cu un rost pe lumea asta. Și rostul ei era să aștepte un cal. Poate de-aia singurele versuri pe care le-am reținut din poezia lui Rafael Alberti, așa mi-a spus, au fost „La malul mării, tare-aș fi vrut să fiu“. În acel întuneric orbitor, undeva, cîndva, poate sunt viermi acolo, iubito, îi spunea cînd dormea în somnul meu, și o să simți alte plăceri, dar știam că numai respirația aia... sigur, ca orice femeie, avea și ea un buzunăraș secret, unde păstra un bilet de tren.

• autori și cărți • autori și cărți • autori și cărți • autori și cărți •

Ștefan Munteanu

„O istorie a opiniilor privind filosofia lui Eminescu“

Prof. univ. Ștefan Munteanu a primit Premiul de excelență „Mihai Eminescu“, pentru exegeză și editologie eminesciană pe anul 2017, din partea Centrului Cultural „Bucovina“ și a Societății Scriitorilor Bucovineni, în cadrul Festivalului literar „Mihai Eminescu“, Ediția a XVII-a, 14-15 ian. 2018, Suceava. Premiul i-a fost acordat în cadrul unei festivități, la Mănăstirea Putna, pentru volumul „O istorie a opiniilor privind filosofia lui Eminescu“.

optimismul, pesimismul sau kantianismul eminescian, dar și pe filosofia, non-filosofia sau influențele filosofice ale Poetului.

Eseurile lui Ștefan Munteanu poartă aura discursului critic elevat. Opiniile celor amintiți nu sunt doar consemnate. Încadrate în varii paradigme ale cugetării, acestea trec prin furcile caudine axiologice și, nu rareori, stărnesc stihii polemice chiar acolo unde nu te aștepti. Nuanțele acestui discurs sunt cuceritoare. Iată ce-i spune lui Ion Petrovici, cel care are în sufletul său un loc privilegiat: „Eroarea lui Ion Petrovici, care va fi repetată și de George Călinescu, este aceea de a-l fi pus pe Eminescu într-o mare dependență de Schopenhauer“. Lui Tudor Vianu îi reproșează faptul că, însumând toate influențele despre care el vorbește, „originalitatea lui Eminescu dispăre în totalitate. Ceea ce nu poate să constituie un adevăr“. Faptul că Eminescu a fost un admirator al lui Schopenhauer este indiscutabil. Tudor Vianu spune însă că „Schopenhauer a fost un maestru pentru Eminescu și în alte feluri. Prin el s-a

deschis poetului nostru drumul către înțelepciunea și literatura indică“. Ștefan Munteanu avansează ideea că „Tudor Vianu (...) face din Eminescu un ucenic al lui Schopenhauer“, dar astăzi „nu mai rezistă afirmația“ potrivit căreia filosoful german „ar fi fost cea mai autorizată călăuză a poetului român spre filosofia indiană“. Eminescu este eliberat din prizonieratul schopenhauerian în care l-au trimis mulți. „Cred mai degrabă că Eminescu s-a putut orienta cel mai bine, în toate tainele lumii, călăuzit de propria sa filosofie“, spune autorul. C. D. Gherea este binecuvîntat cu un potop al uimirii: „Ajuns aici, eu, parafrazându-l pe Eminescu, aș putea spune că nu credeam să ajung să citesc asemenea judecăți neîntemeiate“. Spectacolul contraargumentării este minunat și atunci cînd sunt privite critic afirmații precum: „Poezia lui Eminescu nu cuprinde o filosofie propriuzisă. Eminescu știa foarte bine că poezia, din momentul în care trece pe planul speculației, încetează de a mai fi poezie“ (Iulian Jura). „Desigur că slăbiciunile concluziei lui Iulian Jura, care reduce

gîndirea lui Eminescu doar la gîndirea mitică, pot fi cu ușurință demascate“, spune Ștefan Munteanu.

Volumul redeschide și dezbateri care vizează concepte fundamentale precum *fericirea, alienarea, libertatea, timpul, spațiul*. Aceste dezbateri poartă haina de gală a îndrăznelilor filosofiei contemporane. Un tratat despre fericirea/nefericirea genului n-ar putea ocoli, de pildă, gîndul maiorescian care ne trimite către Eminescu: „Dacă ne-ar întreba cineva: a fost fericit Eminescu? am răspunde: cine este fericit? Dar dacă ne-ar întreba: a fost nefericit Eminescu? am răspunde cu toată convingerea: nu“. Pornind de la asemenea provocări, Ștefan Munteanu nuanțează, ne invită în culisele criticii literare și în cele ale fecundelor zvrăcoliri ale metafizicii, oferindu-ne noi și generoase orizonturi de percepție.

Seducția generată de acest volum – un eveniment cultural național, cum s-a spus la cele cinci lansări (București, Bacău, Iași, Focșani, Suceava) – este datorată mai ales faptului că opiniile privind filosofia lui Eminescu sunt valorizate de un filosof pur-sânge robit de profunzimea cugetării eminesciene. „Este o carte-eveniment“, a spus Valentin Ajder, directorul Editurii Eikon. Suntem invitați, împreună cu Eminescu și cei care au reflectat asupra statutului său de cugetător cucerit și de marile îndrăzneli ale filosofiei, să poposim cu mare folos prin cuceritorul univers ideatic al unor sisteme filosofice, dar mai ales să-l simțim pe Eminescu mereu proaspăt, ca un bob de rouă binecuvîntat de sărutul primei raze de soare. Așteptarea celorlalte volume promise de filosoful-cercetător („Deocamdată, ofer spre publicare doar primul volum, deși am componente importante și pentru cele care vor urma“) apare, și din această perspectivă, îndreptățită și febrilă.

Ion FERCU